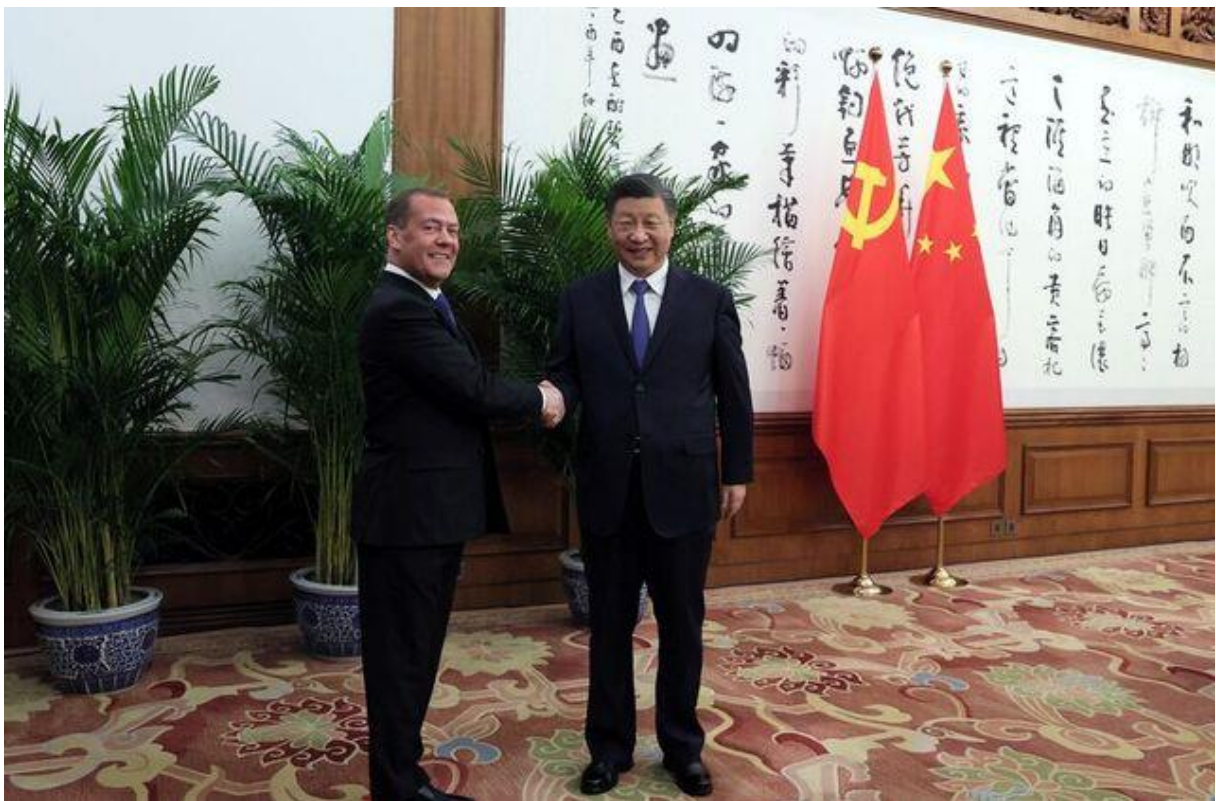

لیکونکی : م.ک. بهادر اکمار «M.K.Bhadra Kumar» .
منبع اود خپریدو نیټه : گلوبال ریسرچ «2022-12-24» .
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سید حسام «مل» .

داوکراین په اړه : د آلمان – چین – اودروسیې مثلث

A German-China-Russia triangle on Ukraine

د چین د دولت رئیس **شی جین پینګ** د ۲۰۲۲ کال د دسمبر په ۲۱ مه نېټه په بېجینګ کې د روسیې متحده د گوند له مشر **دیمیتری میدویډیف** سره

د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو وزیر **انتوني بلینکن** شاید فکر کاوه چې د نړۍ د پولیسو په توګه د خپل ځان ټاکل شوي رول کې ، دا د هغه امتیاز و چې وګوري د آلمان ، چین او روسیې تر مینځ څه پېښیږي چې هغه یې محرم نه و . یقیناً ، د جمعې په ورځ د **چین** د دولتي شورا غړي او د بهرنیو چارو وزیر **وانګ یی** ته د **بلینکن** زنگ ناکامه شو .

البته، د هغه موخه دا وه چې د دوو لور پورو ترمینځ د تبا د لوی نظریا تو په اړه توضیحات راتول کړي چې د **چین** ولسمشر **شی جین پینګ** تیره اونۍ په پرله پسې ورځو کې - په ترتیب سره د آلمان له ولسمشر فرانک **والتر شتاین مایر** او دمتحده روسیې گوند مشر د روسیې پخواني ولسمشر **دیمیتری میدویډیف** سره لیده کاته وکړل

بلینګن یو هونبیارانه یا هوشمندانه اټکل وکړی او وهل، چې د سه شنبې په ورځ ژي «Xi» ته د **ستین مایر** تلفوني اړیکه او **بیجینګ** ته د **میدویډیف** ناڅاپي سفر او د چهارشنبه په ورځ له **ژي** سره د هغه لید نه ممکن تصا دفي نه وي **دمید ویډیف** ماموریت به دا وی چې له **پوتین** څخه **شی جینپینګ** ته یو څه خورا حساس پیغام انتقال کړي یوازې تیره اونۍ، راپورونو وویل چې **مسکو** او **بیجینګ** د دې میا شتی په وروستیو کې د **پوتین** او **شی جین پینګ** ترمنځ د یوې غونډې په اړه کار کوي .

شتا ین مایر یو تجربه کار دیپلومات دی چې له ۲۰۰۵ څخه تر ۲۰۰۹ او بیا له ۲۰۱۳ څخه تر ۲۰۱۷ پورې د بهرنیو چارو د وزیر او همدارنگه له ۲۰۰۷ څخه تر ۲۰۰۹ پورې د آلمان د مرستیال په توگه پاتي شوی او دا ټول د آلمان د صدراعظمي **انګلا میرکل** په دوره کې (2005-2021) **میرکل** له **روسیې** او **چین** دواړو سره د آلمان په اړیکو کې د زیاتوالي میراث پرېښود .

شتا ین مایر یو لور پوری سیاستوال دی چې د سوسیال دیموکرات گوند سره تړاو لري - د اوسني **چانسلر اولاف شولز** په څیر دا یقیني ده چې د **ژي** سره د **ستین مایر** تلفون د **شولز** سره په مشوره کې و دا یو شی دی .

تر ټولو مهم، **شتاینمایر** د **مینسک** دوه تړونونو (2014 او 2015) په خبرو اترو کې مهم رول لوبولی و، کوم چې په **کیف** کې د متحده ایالاتو لخوا تمویل شوي کودتا په جریان کې د **پونباس** کې د جگړې د بندولو لپاره د اقداماتو یوه بسته چمتو کړې وه .

کله چې د **مینسک** تړونونه په 2016 کې افشا کول پیل شول ، **ستین مایر** د یوې هونبیارې مفکورې سره گام پورته کړ چې وروسته د **ستین مایر** فارمول په نوم پیژندل شوی و چې په تړونونو کې د بیان شوي پېښو ترتیب بیا نوي .

په ځانگړې توگه، د **شتا ینما یر** فورمول د اوکراین د قوانینو او د OSCE تر نظارت لاندې د **پونباس** په بیلتون غوښتونکو سیمو کې د ټاکنو ترسره کولو غوښتنه وکړه .دې وړاندیز وکړ چې که د OSCE قضاوت وکړي چې رایه اچونه وریا او عادلانه وي، نو د سیمو لپاره به د ځان واکمنی ځانگړی دریځ پیل شي .

البته، دا ټول نن تا ریڅ دی . **میرکل** په دې وروستیو کې د زبیت ورځپاڼې سره په مرکه کې "اعتراف" وکړ چې په حقیقت کې د **مینسک** تړون د لویدیځ یوه هڅه وه چې د کیف لپاره د ځان د بیا سمبالولو لپاره "بی ارزښته وخت" واخلي .

دې پیچلي پس منظر ته په پام سره، **بلینګن** به احساس کړی وي چې یو څه غلط دی کله چې **ستینما یر** له **ژي جینپینګ** سره په نیلي غږ تلفون وکړ، او **میدویډیف** بله ورځ په بیجینګ کې ناڅاپه راڅرگند شو او د چین ولسمشر لخوا یې هرکلی وشو .د پام وړ، د بیجینګ لوستل د آلمان او روسیې سره د **چین** د اړیکو په اړه ډیر خوشحاله وو .

شي جين پينگ شتاين ماير ته د **چين** او **جرمني** د اړيکو د پرمختگ په اړه درې ماده بيز وړاند بيز وړاندې کړ او ويې ويل چې **چين** او **جرمني** تل د ديالوگ، پرمختگ او همکارۍ شريکان او نړيوالو ننگونو د حل لپاره شريکان دي .

په همدې ډول، هغه له **ميدويديف** سره په کتنه کې تينگار وکړ چې **چين** چمتو دی چې له **روسي** سره په نوې زمانه کې د **چين** او **روسي** اړيکې په پرله پسې توگه پرمخ يوسي او نړيواله اداره لا عادلانه او عادلانه کړي .

دواړو لوستونکو اوکراين د بحث د موضوع په توگه ياد کړ، **شي جين پينگ** تينگار وکړ چې "**چين** د سولې خبرو اترو هڅولو ته ژمن دی" (**شتاين ماير ته**) او "په فعاله توگه د سولې خبرو اترو ته وده ورکړه" (**ميدويديف ته**) .

مگر **بليکن** د متحده ايالاتو - **چين** جنجالي مسلو په ځانگړې توگه په **چين** کې د "اوسني COVID-19 وضعيت" او "د نړيوالې ټولني لپاره د روغتيا اهميت" په وړاندې کولو سره د خپل ماموريت په اړه په ناپوهۍ سره لار . دا د حيرانتيا خبره نه ده چې **وانگ يي بليکن** ته يو سخت ليکچر ورکړ چې "په ورته وخت کې په خبرو اترو او کنټرول کې بنکيل نه شئ"، يا "د همکارۍ خبرې وکړئ، مگر په ورته وخت کې چين وخورئ" .

وانگ يي وويل، دا معقوله سيالي نه ده، بلکې غير منطقي فشار دی . دا د شخړو په سمه توگه اداره کولو لپاره ندي، مگر د شخړو د شدت لپاره . په حقيقت کې، دا لاهم د يو اړخيز ځوروني پخوانی عمل دی . دا په تيرو وختونو کې د چين لپاره کار نه دی کړی او نه به په راتلونکي کې کار وکړي .

په تېره بيا د **اوکراين** په اړه **وانگ يي وويل**، **چين** تل د سولې، د ملگرو ملتونو د منشور او نړيوالې ټولني د سولې او خبرو اترو د پرمخبيولو لپاره ولاړ دی . **چين** به د **چين** په خپله طريقه د بحران د حل لپاره رغنده رول ولوبوي» . د متحده ايالاتو د بهرنيو چارو وزارت له لوستلو څخه، **بليکن** د **اوکراين** په اړه د معنی وړ خبرو اترو کې **وانگ يي** په بنکيلولو کې پاتې راغلی .

په حقيقت کې ، **بيجينگ** ته د **آلمان** وروستي اقدامات په چټکۍ سره - د **چانسler اولاف شولز** تيره مياشت **چين** ته د لور پورو چارواکو سفر او تيره اونۍ د **ستين ماير** تلفوني تماس سره - په بيلت وړ کې ښه نه و .

د **بايدن** اداره تمه لري چې **آلمان** د **چين** په لور د خپلو نوښتونو پرځای لومړی له واشنگټن سره همغږي وکړي . په زړه پورې خبره دا ده چې **شي جين پينگ** د **آلمان** د ستراتيژيکي خپلواکۍ د ساتلو پر اهميت تينگار وکړ .

(د **آلمان** اوسنی امریکا پلوه بهرنيو چارو وزيرې **انالينا بيرباک چين** ته د **چانسler شولز** له سفر څخه ځان لرې کړ . په ښکاره ډول، ژي ته د **ستينماير** تلفوني تماس دا تاييدوي چې شولز د **چين** سره د رغنده بنکيلتيا لاره تعقيبولو لپاره د پلان سره سم حرکت کوي، لکه څنگه چې **ميرکل** وکړ، پرته له دې چې د **چين** سره د متحده ايالاتو په کرکيچن اړيکو کې د لوبي حالت وي .

د هغه په خبره، له **چين** سره په اوکراين کې د سولې په اړه خبرې کول په اوسني وخت کې د آلمان د مشرتابه له خوا يو زړور اقدام دی چې د بايدن اداره له روسيې سره په نيا بتي جگړه کې په ژوره توگه بنکيله ده او د اوکراين د ملاتړ لپاره هر ډول اراده لري . اخلي " .

خو بل اړخ يې هم شته. **آلمان** په تېرو څو مياشتو کې خپل غصه او سپکاوی داخلي کوي. **آلمان** نه شي کولی مگر دا احساس وکړي چې دا د اوکرایین شخړې ته د شمیرني په برخه کې لوبیدلی دی - یو څه په ځانگړي توگه د یو هیواد لپاره چې په ریښتیني ډول د بهرني سیاست په لور اتلانتیکيست دی .

د **آلمان** وزیرانو په عامه توگه ناخوښي څرگنده کړې چې د امریکا د تیلو شرکتونه په بي رحمۍ سره د انرژۍ له بحران څخه ناوړه گټه پورته کوي ترڅو په متحده ایالاتو کې د داخلي بېي له دريو څخه تر څلور چنده د گازو په پلورلو سره دفاعي گټې ترلاسه کړي. **آلمان** هم ویره لري چې د **بايډن** اداري دانفلاسیون کمولو قانون د بنسټیز اقلیم او پاکې انرژي پانگوونې په اړه رامینځته کول ممکن د **آلمان** صنعت امریکا ته د مهاجرت لامل شي .

د **نورډ سټریم** د گازو پایپ لاین ویجاړول د ټولو څخه بي رحمه کټ دی. **آلمان** باید د هغه ځواکونو په اړه ښه نظر ولري چې د دې ترهگریز عمل تر شا و، مگر دا حتی دوی نشي کولی چې د دوی د سپکاوي او قهر احساس ودروي. د **نورډ سټریم پایپ** لاینونو ویجاړول د **آلمان** او **روسیې** د اړیکو بیا راژوندي کول یوه خورا سخته معامله ده. د هر هغه ملت لپاره چې ویارلي تاریخ لري، دا د منلو وړ نه ده چې د پیادې په څیر شاوخوا وهل کيږي .

شولز او شټا ینما یر تجربه لرونکي سیاستوال دي او پوهیږي چې کله کیندل شي او کب وخورئ. په هر صورت، **چین** د **آلمان** د اقتصادي بیا رغونې لپاره خورا مهم ملگری دی. جرمني نه شي کولی چې امریکا ته اجازه ورکړي چې له **چین** سره خپله ملگرتیا هم له منځه یوسي، او یو واکمن دولت ته یې راکم کړي .

کله چې د **اوکرایین** جگړې ته راځي، **آلمان** په لومړۍ کړنښه کې دولت دی، مگر دا واشنگټن دی چې لوبیديخ تاکتیک او ستراتیژي ټاکي. **آلمان** اټکل کوي چې چین په ځانگړي ډول په **اوکرایین** کې د سولې جوړونکي په توگه ځای په ځای شوی دی. ښی دا دي چې **بیجینګ** هم دې نظر ته تود دی.

----- **په درناوی « 28-12-2022 »**